

EESTI HOIURAAMATUKOGU 2005. AASTA ARUANNE

Eesti Hoiuraamatukogu kümnennda tegevusaasta järel lahkus peale pikaajalist rasket haigust direktor Sven Maiväli, kes juhtis raamatukogu alates selle asutamisest 1995. aastal.

Eesti Hoiuraamatukogu moodustati kultuuri- ja haridusministri 30. detsembri 1994.a. käskkirja nr. 271 alusel Eesti Rahvusraamatukogu depoohoidla ja vahetuskogu baasil ja alates 1996 kuulub ta Kultuuriministeeriumi haldusalasse. Kogu oma kümne aasta pikkuse tegutsemise vältel on raamatukogu pühendunud oma põhiülesande täitmisele, milleks on üleriigilise vähekasutatavate trükiste depookogu moodustamine Eesti teistest raamatukogudest üleantud säilitamist vääriiva teadusliku, tehnilise ja kultuurialase kirjanduse talletamise teel ning selle kättesaadavaks tegemine kõigile huvilistele.

Aastal 2002 astus Hoiuraamatukogu Eesti Raamatukoguvõrgu Konsortsiumi liikmeks ning liitus raamatukogude infosüsteemiga ESTER. Integreeritud raamatukogusüsteemi INNOPAC kasutusele võtmine võimaldab peegeldada depookogu Eesti raamatukogude ühises elektroonilises kataloogis ESTER, muutes selle soovijatele tunduvalt kättesaadavamaks.

Depookogu teavikute arv:

31.12.1995	31.12.2005
397785	463839

Hoiuraamatukogu teiseks eesmärgiks on teistelt raamatukogudelt üleantud ning ostude ja annetuste teel saadud trükistest vahetus- ning varukogu komplekteerimine, mille põhjal raamatukogud ja teised asutused ja organisatsioonid saavad vastavalt tellimusele oma kogusid täiendada või hävinud väljaandeid asendada. Raamatukogu abistab ka vajadusel uusi asutatavaid raamatukogusid kogude moodustamisel ja täiendamisel. Vahetuskogu sisaldab kirjandust paljudelt aladelt kuuekümnes keeles, nende hulgas näiteks assüüria, bengali, fääri, handi, mansi, paali, saami ja vietnami keeles.

Vahetuskogu teavikute arv:

31.12.1995	31.12.2005
441731	885289

Kultuuriministri 11. novembri 2003. a. määruse nr. 18 alusel hakkas Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Pimedate Raamatukogu, mille ülesanne on valmistada, koguda, säilitada ning laenutada nägemispuuetega inimestele heli- ja punkt kirjas teavikuid.

2004. aastal võeti Hoiuraamatukogu vastu IFLA (Rahvusvaheline Raamatukoguühingute ja -institutsioonide Liit) täisliikmeks.

Eesti Hoiuraamatukogu on oma tegevuse kümne aasta jooksul stabiilselt liikunud püstitatud eesmärkide täitmise suunas ja vaatamata raamatukogu kauaaegse juhi kaotusest tingitud raskele aastale jätkati aruandeaastal oma tavapärase ülesannete täitmist. Tekkinud olukorras ei võetud tõsisemale arutlusele raamatukogu võimalikke arenguid pikemas perspektiivis ega seatud konkreetseid tegevussihite lähitulevikuks, millised ülesanded seisavad raamatukogu ees käesoleval aruandeaastal.

1. RAAMATUKOGU ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

Hoiuraamatukogu tegevust nõustab raamatukogu nõukogu koosseisus:

1. Rutt Enok - Harju Maakonnaraamatukogu
2. Maimu Heintalu - Eesti Hoiuraamatukogu
3. Katrin Kaasik - Eesti Meditsiiniraamatukogu
4. Priit Kasepalu - Eesti Pimedate Raamatukogu
5. Eve Lipand - Eesti Hoiuraamatukogu
6. Sigrid Mandre - Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu
7. Kristina Pai - Tartu Ülikooli Raamatukogu
8. Erki Raadik - Eesti Hoiuraamatukogu
9. Hilja Rikmann - Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu
10. Kalju Tammaru - Eesti Hoiuraamatukogu
11. Meeli Veskus - Eesti Kultuuriministeerium
12. Mihkel Volt - Eesti Rahvusraamatukogu

Kuigi Hoiuraamatukogu nõukogu põhikiri näeb ette nõukogu kokkukutsumise kaks korda aastas, toimus 2005.aastal direktor Sven Mäevälja lahkumise tõttu vaid üks nõukogu koosolek. Nõukogu koosolekul 22.märtsil 2005.a. andis raamatukogu direktor Sven Maiväli ülevaate Hoiuraamatukogu tegevusest ja raamatukogus 2004.a. läbiviidud riigikontrolli auditist ruumide rentimise küsimustes, büroo Kipper & Maalinn OÜ poolt teostatud raamatukogu aastaaruande auditist ning Kultuuriministeeriumi siseauditi osakonna kaadriküsimusi puudutavast auditist. Vaatamata sellele, et auditite hinnangud olid rahuldavad, esitati ka rida ettepanekuid raamatukogu töö tõhustamiseks. Kuigi mõningaid tehtud ettepanekuid on töökorralduses juba 2005.aasta jooksul arvestatud, jätkatakse auditi tulemuste põhjal tehtud soovitude ellu rakendamist ka käesoleval aastal.

Nõukogu võttis direktori ettekande teadmiseks ja hindas raamatukogu tegevuse 2004.a. "rahuldavaks".

Kaasettekande Pimedate Raamatukogu tegevusest 2004. aastal tegi filiaali direktor Priit Kasepalu. Priit Kasepalu avaldas arvamust, et tulevikus peaks Pimedate Raamatukogu muutuma Eesti

Hoiuraamatukogu filiaalist iseseisvaks raamatukoguks, mistõttu on otstarbekas koostada aruandeid eraldi. EPR direktor peatus ka lühidalt nägemispuudega inimeste probleemidel, mis seavad Pimedate Raamatukogu töötajate ette erilised nõudmised, mille puhul lisanduvad raamatukogutöötajatele vajalikele omadustele ka psühholoogile ja sotsiaaltöötajale esitatavad nõuded.

Nõukogu otsustas hinnata praegu kehtiva riigiasutuste hallatavate asutuste palgaskaala kasutamiskõlbmatuks. Otsustati toetada Eesti Hoiuraamatukogu ettepanekut Kultuuriministeeriumile leidmaks lisainvesteeringuid 2005.a. riulipargi väljavahetamiseks.

1.1 HINNANG SISEKONTROLLISÜSTEEMI KOHTA

Hoiuraamatukogu SKS-i kavandamisel on raamatukogu lähtunud põhimõttest, et efektiivse ja süsteemse järelevalvesüsteemi tagab lisaks sisseostetud audiitorteenuse kasutamisele ministeeriumi audiitori (viimane audit mai 2004) ja riigikontrolli audiitorite (kevad 2004) tegevus. Tuginedes rahvusvahelistele ja rahandusministeeriumi juhenditele ei ole raamatukogu väikese asutusena pidanud otstarbekaks moodustada SK üksust ega luua siseaudiitori ametikohta.

Mitu aastat järjest on audit tellitud audiitorfirmalt Kipper & Maalinn OÜ, kes koostas audiitori raporti Eesti Hoiuraamatukogu 2004.a. finantsraamatupidamise kontrolli kohta 2005. a. mais.

Raportis on esitatud olulisemad tähelepanekud selle kohta, kas asutuse raamatupidamise aastaaruanne annab raamatupidamise seaduses sätestatud viisil õige ja õiglase informatsiooni raamatukogu finantstulemuste ja majandusliku seisundi kohta. Audiitori eesmärgiks oli veenduda selles, et juhtkonna tegevus ja raamatupidamine on korraldatud seadusega määratud viisil.

2. TEGEVUS HOIUKOGUNA

Aruandeperioodil jätkati teistelt raamatukogudelt harva kasutatava võõrkeelse kirjanduse vastuvõtmist ja hoiukogu elektroonilise kataloogi koostamist.

Püsivalt on Hoiuraamatukogu päevakorras hoidlaruumide säästliku ja otstarbeka kasutamisega seonduvad küsimused. Hoiukogu komplekteerimise käigus tekkinud küsimusi lahendab Hoiuraamatukogu nõukogu. Nõukogu otsusega 27. novembrist 2003 võetakse säilitamiseks perioodikat, millest on olemas vähemalt üks terviklik aastakäik. Üksiknumbreid võetakse vastu erandjuhtudel.

Lisaeelarvega eraldatud summaga jätkati 2005.a. lõpus riulipargi väljavahetamist, tööd jätkatakse käesoleval aastal.

Eesti Hoiuraamatukogu nõukogu koosolekul 07.12.2004.a. otsustati paluda teadusraamatukogu direktorite nõukogul avaldada oma seisukoht venekeelsete referaatajakirjade säilitamise kohta. Referaatajakirjade säilitamise küsimust arutati teadusraamatukogude nõukogu koosolekutel 17.jaanuaril 2005.a. ja 14.detsembril 2005.a, kus Tartu Ülikooli Raamatukogu ja Tallinna Ülikooli Akadeemilise Raamatukogu esindajad teatasid oma kavatsusest hakata Hoiuraamatukogule üle andma referaatajakirju; Eesti Rahvusraamatukogul ja TTÜ Raamatukogul hetkel selline vajadus puudub. Teadusraamatukogude nõukogu on seisukohal, et Hoiuraamatukogu võiks referaatajakirju säilitada ning selle otstarbekuse küsimus tuleb lahendada igal üksikjuhul kahepoolsete läbirääkimiste tulemusena vastava raamatukoguga.

2.1. KOMPLEKTEERIMINE

Aruandeaastal võeti teistelt raamatukogudelt alalisele säilitamisele 9925 arvestusüksust teavikuid, neist

Ajakirju	-	675 aastakäiku
Ajalehti	-	62 aastakäiku
Jätkväljaandeid	-	1874 eksemplari
Raamatuid	-	7314 eksemplari

Raamatukogude järgi jagunesid teavikud järgmiselt:

Eesti Rahvusraamatukogu	-	522 arvestusüksust
Eesti Meditsiiniraamatukogu	-	7044 arvestusüksust
Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu	-	2186 arvestusüksust

Sellel aastal lisandus uus trükiste üleandja – Eesti Meremuuseumi Raamatukogu, kellelt saadi 15 aastakäiku ajalehti. Hoiukogu täiendati ka vahetuskogust saadud 158 trükisega.

Uusi nimetusi lisandus aasta jooksul 8613, neist

Raamatuid	-	7314
Ajakirju	-	59
Ajalehti	-	2
Jätkväljaandeid	-	1238

Aasta jooksul kustutati hoiukogust 196 dubletset või lagunenuid trükist.

Võrreldes eelmise aastaga suurenes trükiste üleandmine 4 korda (2004.a. 2461 arvestusüksust). Alates 1995.a. on kõige rohkem teavikuid hoiukogusse andnud Eesti Rahvusraamatukogu – 392154 arvestusüksust, järgnevad Eesti Meditsiiniraamatukogu – 52658 arvestusüksust ja Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu – 21871 arvestusüksust. Alalisele säilitamisele on trükiseid vastu võetud veel Tallinna Tehnikaülikooli ja Tartu Ülikooli Raamatukogult ning Eesti Meremuuseumi Raamatukogult.

83 % vastuvõetud trükistest on vabariigis ainueksemplarid.

2005.a. lõpus oli hoiukogus 463839 teavikut, neist

Raamatuid	-	436417 eksemplari
Ajakirju	-	19913 aastakäiku.
Ajalehti	-	3192 aastakäiku
Jätkväljaandeid	-	4317 eksemplari

Hoiukogusse komplekteeritakse ainult võõrkeelset kirjandust. Kõige rohkem on venekeelseid trükiseid, millest enamuse moodustavad autoreferaadid. Ainukesena vabariigis säilitatakse vanemaid võõrkeelseid ajalehti.

2.2. TRÜKISTE TÖÖTLEMINE

Jätkati Kirjasto-3000-st konverteeritud kirjete kohandamist raamatukogutarkvara INNOPAC nõuetele. Kuna kataloogimise tasand oli tarkvarades erinev, tähendas kohandamine tegelikult uuesti de visu tehtavat kataloogimist.

Lisandus veel trükiste märksõnastamine, mida Kirjasto-3000-s ei tehtud. Aasta jooksul kohandati 4989 biblio- ja 9822 eksemplarikirjet.

Uusi kirjeid sisestati infosüsteemi ESTER 6573 (2583 biblio- ja 3990 eksemplarikirjet).

Autoreferaatide kaartkataloogi maht jäi aasta jooksul muutumatuks (629 845 kaarti).

Aasta lõpus oli elektronkataloogis kirjeldatud 70% kirjeldamisele kuuluvast hoiukogust; sealhulgas ajalehed on sisestatud 100%-lt. Aruandeaasta lõpuks on elektronkataloogi sisestatud 9% kogu hoiukogust, kusjuures valdava osa hoiukogust moodustavate autoreferaatide kirjetega sisestamine ei ole kavandatud.

2.3.LUGEJATEENINDUS

Aasta jooksul kasvas vähesel määral lugejate ja laenutuste arv. Lugejaid registreeriti 40 (2004.a. 35) ja külastusi 72 (2004.a. 56). Kohapeal laenutati 308 trükist (2004.a. 273). Lugejatele tehti 267 lehte koopiaid.

Hoiuraamatukogu põhilugeja on kõrgharidusega spetsialist. Kuna hoiukogu on vabariigis ainuke vanemate võõrkeelsete ajalehtede säilitaja, moodustasid need laenutustest 89%.

Elektrooniliselt vahendati 102 trükist. Skanneeriti ja saadeti lugejate elektronposti 329 lehte koopiaid.

Hoiuraamatukogu teenuseid kasutasid lisaks suurematele teadusraamatukogudele ka Saaremaa Keskraamatukogu, Pärnu Keskraamatukogu, Tartu Ülikooli Füüsika Instituudi Raamatukogu.

3. TEGEVUS VAHETUS- JA VARUKOGUNA

Vahetuskogusse laekuva materjali hulk kasvab aasta aastalt. Oluline juurdekasv on olnud Rahvusraamatukogu poolt üleantava materjali osas, mis on tingitud nii nende varukogu kui ka fondide venekeelse osa intensiivse puhastamisega mitteprofiilsest kirjandusest. Huvi pakkuvad trükised, nende hulgas *Estonica*, eraldatakse Hoiuraamatukogusse saabunud kirjandusest vahetuskogu jaoks, küllalt suur osa läheb ka makulatuuri.

Sissetuleva materjali hulga läbivaatamine on nii aega kui ka ruumi nõudev protsess, mille muudavad veelgi keerukamaks korraga saabuvad suured raamatupartiid, mille näitena võib aruandeaastal tuua Hoiuraamatukogule üleantud Patarei Vangla raamatukogu, Audentese Ülikooli raamatukogu mittevajalikud trükised, sealhulgas Veritase ja Spordiinternaatkooli raamatukogude jäägid, likvideeritud Tondiraba kooli raamatukogu, jt.

Oluline on ka eraisikutelt saadavate trükiste hulk. Nendest kogustest tuleb rohkelt eesti trükist, mille vastu on huvi eelkõige koolidel.

Lisaks eelmainitule võtab oluliselt aega kirjanduse otsimine konkreetsete nimekirjade alusel ja ka pakkumiseks eraldamine selleks soovi avaldanutele. Uue partnerina saab üsna palju trükiseid Tartu Ülikooli raamatukogu, kes lisaks neil puuduvale võõrkeelsele kirjandusele on huvitatud 90. aastate eestikeelsest trükisest, sest selle leidumus on lünklik ja eksemplaride arv ebapiisav.

Aruandeaastal oli Hoiuraamatukogul tihe koostöö Eesti Entsüklopeediakirjastusega materjali otsimisel XX sajandi kroonika järjekordse köite ettevalmistamisel. Hoiuraamatukogu abi on selle väljaande kolmandas köites ka ära märgitud.

Kirjandusmuuseumi Arhiivraamatukogu on oma kogudes leiduvate Eestis ilmunud trükiste võrdlemisel rahvusbibliograafia andmebaasiga koostanud ja Hoiuraamatukogule saatnud raamatukogust puuduvate trükiste järjekordse mahuka tellimusnimekirja, mille aruandeaastal alustatud täitmine jätkub siiani.

3.1. TÖÖ VAHETUSKOGUGA

Vahetuskogus oli seisuga 31.12.2005.a. 855162 trükist. Vahetuskogule anti üle 2005. aasta jooksul 218460 arvestusüksust. Kogust kustutati 116121 arvestusüksust. Teistele raamatukogudele jagati 22760 arvestusüksust, makulatuuri suunati 93361 trükist. Keeleliselt jagunes vahetuskogu järgmiselt:

Eestikeelne kirjandus - 400979

Võõrkeelne kirjandus - 454183

2005 aastal saadi annetusi 127 korral. Eraannetajaid oli 49, kes annetasid raamatukogule kokku 18387 trükist. Eriti palju trükiseid oleme saanud 2005. aastal Eesti Rahvusraamatukogust (92398 eks., suures osas pisitrükised), Tartu Linna Keskraamatukogust (21161 eks.), Tallinna Keskraamatukogust (8464 eks.), Patarei Vanglast (10 089 eks.), Dvigateli raamatukogust (14380 eks.) ja Tallinna Üldgümnaasiumist (7700 eks.). Välismaalt saime kokku 1027 trükist. Suurim saadeti tuli hr. Arujalt Torontost (738 eks.).

Eestikeelsed trükised kajastuvad vahetuskogu kohta peetavas tähestikulises kataloogis

2005 aastal jagas Eesti Hoiuraamatukogu vahetuskogust teistele asutustele 22760 trükist. Tabelist nähtub, et kõige enam raamatuid said Eesti Hoiuraamatukogust koolide ja kõrgkoolide raamatukogud.

Asutused	Eks
Rahva-, eriala ja lasteraamatukogud	1235
Kooliraamatukogud	9079
Kõrgkoolide raamatukogud	3600
Seltsid, ühiskondlikud organisatsioonid	3527
Muuseumid	1459
Ministeeriumid, valitsusasutused	304
Laste- ja hooldekodud	887
Vanglad, sõjavägi	1414
Muud asutused	1255
Kokku	22760
Makulatuuri saadetud	93361
KOKKU kustutati	116121

3.2. TÖÖ VARUKOGUGA

Kirjanduse soetamiseks oli nii nagu ka paaril eelmisel aastal 2005. aasta eelarves eraldatud 100 000 krooni. Raamatuid osteti 71375 krooni ja perioodikat 25413 krooni eest, seega kokku kulutati trükiste soetamiseks 96788 krooni.

Varukogu täienes aasta jooksul 384 trükise võrra. 1. jaanuari 2005 seisuga oli varukogus 30127 trükist.

Varukogust on oma fonde täiendanud 12 raamatukogu. Teistele raamatukogudele anti 81 raamatut; 205 raamatut suunati vahetuskogusse.

Varukogust täiendasid oma kogusid Lagedi raamatukogu, Soome Hoiuraamatukogu, Sillamäe raamatukogu, Eesti Saatkond Oslos, TÜ meedia osakonna raamatukogu, Emmaste Raamatukogu, Noorsootöö Keskus, Tallinna Ülikooli Akadeemiline Raamatukogu, Kultuuriministeerium, Rahuoperatsioonide Keskus, jt asutused.

4. HOIURAAMATUKOGU FILIAALI TEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu tegevusaruanne on lisatud eraldi. Finants- ja majandustegevuse aruande esitame ühiselt.

5. FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS (KOOS EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGUGA)

Raamatukogu 2005.a. eelarve oli 7329 tuhat krooni, sh. Pimedate Raamatukogul 1632 tuhat krooni.

		Hoiuraamatukogu	Pimedate Raamatukogu
1.	Personalikulud	3594	1089
2.	Majandamiskulud	798	528
3.	Majandamiskulud omatulude arvelt	131	15
4.	Muud kulud	5	
5.	Muud kulud (rent)	104	
6.	Gaasikustutussüsteem	500	
7.	Fondihoidlate arendus	500	
8.	Infotehnoloogia	65	

Võrreldes 2004. aastaga tõusid personalikulud 12%; majanduskulud on jäänud samale tasemele.

Jooksvale remondile kulutati 260700 krooni, sellest hoidla põranda remondiks 49000 krooni ja fuajee põranda remondiks 84000 krooni; teid asfalteeriti 24300 krooni eest, veetrassi remondiks kulutati 44000 krooni, gaasikustutussüsteemi paigaldamiseks investeeriti 500000 krooni. Täiendavate arvutikohtade loomine tingis uue tööruumi ehitamise vajaduse, milleks kulutati 50000 krooni. Ülejäänud summa kulutati liftikorpuse konstruktsioonivigade ekspertiisiks.

Eesti Hoiuraamatukogu tegevustulud ja -kulud 2005.a. (tuhat krooni):

Eesti Hoiuraamatukogu tulud:

1.	Rent	104
2.	Kommunaalmaksud	310
3.	Muu tulu	7
KOKKU		421

Pimedate Raamatukogu tulud:

1.	Toetus Tööturuametilt (töökoha kohandamine)	25
2.	Punktkirjas teavikute müük	51
KOKKU		76

EHR ja EPR tulud kokku on 497000.

Kasutamata omatulu jääk 01.01.2005

31.12.2005

31.12.2005

18300

500000 (01.12.2005 eraldatud)

20500 (dets. laekunud maksed)

Kulud (tuhat krooni)

		Kokku	sh. EPR
A	Kulud kokku	7756	1660
a1	Jooksevkulu	7254	1582
a1.1	Tööjõukulu	4724	1102
a1.1.1	Palk, preemia, hüvitis	3492	823
a1.1.2	Personali koolituskulud	46	3
a1.2	Komplekteerimiskulud kokku	192	95
a1.2.1	Kulu paberkandjatele, mikrovormidele ja aувistele kokku	192	87
a1.2.1.1	sh raamatutele	74	2
a1.2.1.2	sh jadaväljaannetele	31	6
a1.5	IT kulu	253	109
a1.6	Halduskulud	739	154
a1.7	Muud kulud	1346	122
a2	Kapitalimahutused	502	78
a2.1	Investeeringud põhivarasse	454	78
a2.1.1	Uued ehitised ja juurdehitised	424	
a2.1.2	Muud kapitaalimahutused	30	30
a2.2	Investeeringud infotehnoloogiasse	48	48

6. KAADER (STATISTILINE OSA KOOS PIMEDATE RAAMATUKOGUGA) JA TÖÖALANE KOOLITUS

Raamatukogu koosseisunimestikus oli 49 ametikohta, neist administratsioonis 5, hoiuosakonnas 10, vahetusosakonnas 11, eksploatatsiooniosakonnas 13 ja 10 Pimedate Raamatukogus. Aruandeaasta lõpul oli raamatukogus 34 töötajat, neist ülikooliharidusega 15 töötajat, sealhulgas raamatukoguharidusega 9.

Hoiuraamatukogu töötajad võtavad aktiivselt osa täiendõppe üritustest ning erialastest konverentsidest ja seminaridest nii kodu- kui välismaal.

Hoiuraamatukogu on ELNET Konsortsiumi liige ja EHR esindaja on osalenud vastavates ettevõtmistes.

Tallinna Pedagoogikaülikooli infotöö keskuse poolt organiseeritud täienduskursustest võttis osa kaks töötajat.

Kolm EHR töötajat osales teadusraamatukogude talve- ja suveseminaridel.

Küllil Gailit õpib Viljandi Kultuuriakadeemias raamatukogunduse ja infoteaduse osakonnas.

Peavarahoidja Kalju Tammaru osaleb Eesti Vabariigi Kultuuriministeeriumi esindajana teadusraamatukogude nõukogus ning Hoiuraamatukogu esindajana Eesti Pimedate Raamatukogu nõukogus.

Kalju Tammaru jätkas aruandeaastal Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu terminoloogiatoimkonna töö juhtimist. 2005. aastal toimus kuus terminoloogiatoimkonna koosolekut, kus jätkati infoteaduse terminite läbivaatamist, täpsustamist ja täiendamist. Koosolekutel arutati ka jooksvaid küsimusi, mis olid laekunud elektroonilistest terminipäringutest või toimkonna liikmete esitatud termineid, mis vajasisid ühtlustamist ja täpsustamist.

Samuti kuulus Kalju Tammaru Eesti raamatukogude ühisprojekti Eesti raamatukoguhoidjate biograafilise andmebaasi (ERBA) toimetuskolleegiumisse, mis kogunes neljal korral aasta jooksul andmebaasi ülesehituse, abimaterjalid koostamise ning toimetamisega seonduvate küsimuste arutamiseks. Aasta lõpuks sisaldas andmebaas 600 raamatukogutöötaja isikuandmeid.

Eesti Raamatukoguhoidjate Ühing tunnustas 2005.aastal Kalju Tammaru tegevust oma teenetepreemiaga.

Kalju Tammaru osales IFLA, mille täisliikmeks sai EHR 2004.a., aastakoosolekul 15.-19.august 2005.a. Oslos.

20- 23. septembrini 2005.a. toimus Eesti Rahvusraamatukogus ülemaailmse organisatsiooni IFLA sektsiooni konverents „Making Library Collections Accessible Locally and Worldwide“, mis käsitles raamatukogudevahelise laenutuse ja dokumendiedastuse teematikat (*Interlending and Document Supply* (ILDS)). Mainekas konverents oli esimene IFLA egiidi all toimuv suurüritus Eestis. Kalju Tammaru osales aktiivselt ILDS programmitoimkonnas konverentsi ettevalmistamisel, millele oli kutsutud 200 infospetsialisti üle maailma ning juhatas sellel üht plenaaristungit ning raamatukogudevahelise laenutuse ajalugu käsitlevat sessiooni.

Kalju Tammaru viibis koos Kultuuriministeeriumi raamatukogunõunik Meeli Veskusoga 3.-4. veebruaril 2005.a. Riias, mille käigus külastati sealse eesti kooli raamatukogu ja anti üle Hoiuraamatukogu vahetuskogust koolile kaasa viidud raamatud, samuti arutati võimalikku koostööd ja vahetati kogemusi ning informatsiooni Läti Rahvusraamatukogu ja Läti Kultuuriministeeriumi raamatukogude osakonna töötajatega.

Kalju Tammaru ja raamatukogunõunik Meeli Veskus nõustasid Narva-Jõesuus linnavalitsust raamatukogule uute ruumide kavandamisel ja avamiseks ettevalmistamisel.

Kalju Tammaru on Eesti autoriõiguse kontaktisik rahvusvahelises elektroonilise info vahendamise projektis eIFL. Selle projekti esindajatega koostöös korraldas ta Tallinnas 11.-12. detsembril 2005 seminari autoriõiguse teemadel Kesk- ja Lõuna-Euroopa riikide esindajatele.

Ajakirjandus tundis mitmel korral huvi Eesti Hoiuraamatukogu tegemiste vastu. Kalju Tammaru antud intervjuude ning vestluste põhjal ajakirjanikega ilmusid lühemad või pikemad lood SL Õhtulehes, Postimehes ja Eesti Päevalehe lisas Arkaadia.

Samuti osales Kalju Tammaru Kuressaare Ametikooli kunstierialade lõputööde kaitsmise komisjoni töös.

Eve Lipand osales ERÜ juures tegutsevas kogude toimkonna töös.

Elvi Kena võttis osa inglise keele kursusest Tallinna Ülikooli juures.

Pearaamatupidaja Tiia-Heidi Randla osales raamatupidamisalasel täienduskoolitusel.

7. VISIOON

- **EHR arengusuundade määratlemine**

Hoiuraamatukogu kümne tegevusaasta järel tuleb kuulata ära töötajapoolsed hinnangud ja arvamused senise tegevuse kohta ja kaasata kõik töötajad arutellu edasiste arengusuundade üle. Arengusuundade dokument nii pikemas kui lähiperspektiivis esitada eelnevalt tutvumiseks Hoiuraamatukogu nõukogu liikmetele ning 2006.a. sügisel kutsuda kokku nõukogu koosolek nende arutamiseks ning lõplikuks paikapanekuks.

- **Hoidlate ratsionaalne kasutamine**

Pidevalt kasvav materjali hulk nõuab lisalahendusi trükiste paigutamiseks. Liikuvate riiulite soetamiseks eraldatud investeeringutega kavatakse raamatukogu 2006.aasta lõpuks välja vahetada osa hoidla riiulitest. Töö edasiseks jätkamiseks on esitatud investeeringu taotlus 2007.aastaks ning lisainvesteeringud on vajalikud ka järgnevatel aastatel. Uute riiulite paigutamine annab võimaluse vanade liikuvate riiulite muutmiseks statsionaarseteks. Põhjalikult tuleb läbi mõelda nende kasutusvajadused ja võimalikud kohaldamispaigad. Ruumide ümberkorraldamise ja riiulite vahetamisega kaasnevad mahukad kolimistööd ja võimalusel tuleb need tegevused kavandada nii, et kogud saaksid liikuda ühelt säilituskohalt järgmisele, mitte läbi ajutiste lahenduste korduvalt ühest kohast teise. Oluline on seoses sellega ka tõsine arutelu ja informatsiooni vahetus Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukoguga praegu veel nende kasutuses olevate hoidlate võimaliku tuleviku üle. Kaugemas perspektiivis tuleb kavandada kogu hoidlate kompleksi kaasajastamine. Vahetuskogu kiire kasv tingib samuti vajadust ruumide ratsionaalsemaks kasutamiseks ja vajadusel ümberpaigutuseks.

- **Kodulehekülje atraktiivsuse ja informatiivsuse suurendamine**

Vaatamata Eesti Hoiuraamatukogu 2003.a. aastaaruandes märgitud kriitilistele märkustele EHR kodulehekülje aadressil ning 2004.a. tehtud mõningatele kujunduslike muudatustele ja täiendustele, ei anna raamatukogu kodulehekülge jätkuvalt põhjust rahuloluks ei EHR enda töötajatele kui tagasisidet andnud kasutajatele väljastpoolt. Mitmetel põhjustel puudub tulemuslik koostöö veebilehe valmistamise teenuseid pakkuva professionaalse firmaga ja raamatukogus on vaid ühel töötajal elementaarsed kodulehekülje täiendamise oskused. Samuti puudub koduleheküljel täielikult Hoiuraamatukogu tutvustav ingliskeelne osa.

2006.a. tuleb põhjalikult läbi arutada, millised on Hoiuraamatukogu eesmärgid ja kuidas raamatukogu end nende kaudu veebilehel tutvustab; kuidas muuta kodulehekülje kujundus pilkupüüdvamaks; mil viisil saada kasutajate poolt antavat tagasisidet ja milline informatsioon raamatukogu kohta võib huvi pakkuda väljaspool Eestit olevale kasutajale.

Tuleb leida ja alustada koostööd usaldusväärse ja asjatundliku kodulehekülje valmistajaga, kes koostöös raamatukogutöötajatega suudaks uuenduste ja kujundusliku külje parandamise teel viia kodulehekülje nõudlikku kasutajat rahuldavale tulemusele. Võimaldada vähemalt ühel Hoiuraamatukogu töötajal osaleda kasutajakeskse veebidisaini kursusel, et edaspidi kodulehekülje täiendamisega asutusesiseselt ise hakkama saada.

- **Hoiuraamatukogu laialdasem tutvustamine**

Vaatamata sellele, et 2005.a. ilmusid tänu peavarahoidjale mitmed kirjutised Hoiuraamatukogust suuremates päevalehtedes, tuleb käesoleval aastal jätkata EHR tutvustamist maakondlike ajalehtede kaudu, elektroonilise postituse teel varem täpselt määratletud sihtgruppidele, ERÜ, selle sektsioonide ning teiste raamatukogude poolt organiseeritud üritustel ja mujal. Eristatult tuleb panna koostöö tõhustamisele maakondlike keskraamatukogudega ja ERÜ kooliraamatukogude sektsiooniga tutvustamiseks neid kogude täiendamise võimalustega Hoiuraamatukogu vahetuskogust. Tutvustada Hoiuraamatukogu Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja infoteaduse eriala ja Tallinna Ülikooli infoteaduse eriala üliõpilastele, et nad erinevatesse raamatukogudesse tööle asununa omaksid selget ettekujutust EHR poolt pakutavatest teenustest. Määratleda EHR teenustest huvituda võivad grupid, kellele raamatukogu tutvustada kohapeal.

- **Töötajate koolitus ja enesetäiendamine**

Viia kõigi töötajatega läbi vestlused, et välja selgitada nende erialased koolitusvajadused ning lähtudes EHR eesmärkidest otsida võimalusi osalemaks vastavatel kursustel. Julgustada koolituse läbinud töötajaid saadud teadmisi ja oskusi teistega jagama raamatukogusisestel koolitustel. Levitada asutusesiseselt kõigile töötajatele informatsiooni nii erialaste täienduskoolituste kui ka raamatukogudes ja teistes kultuuriasutustes korraldavate loengute kohta ning innustada neid osalema nii kitsalt erialaseid teadmisi pakkuvatest kui ka üldist silmaringi laiendavatest üritustest. Toetada töötajate võimalikult laialdast ning aktiivset osalemist erialaste organisatsioonide (ERÜ, IFLA, jt) ning teaduskonverentside tööst nii kodu- kui ka välismaal.

- **EHR automaatse gaaskustutussüsteemi paigaldamise lõpule viimine**

Raamatukogu kahe järgneva aasta kõige olulisem haldusprojekt on 2003.a. alustatud ca 4,3 miljonilise kogumaksumusega automaatse gaaskustutussüsteemi paigaldamise lõpule viimine. Projekti lõplikuks käikumiseks vajatavast 2,2 miljonist nõuab EHR gaaskustutussüsteemi ehituse jätkamine 2007.aastal 1,1 miljoni suurust investeeringut, mille eraldamine võimaldab lõpetada süsteemi paigalduse hoidlate kõigil korrustel. Projekti täielikuks lõpetamiseks nõutav viimane,

1,1 miljoniline investeering 2008.aastal tagab kustutussüsteemi lõpliku automaatikaga varustamise ning tuletõrje poolt ettekirjutatud varugaasi soetamise.

- **Vahetusosakonna töökorraldus**

Arutada varukogu elektronkataloogi loomist, analüüsida põhjalikult selle tegevuse otstarbekust ja otsusele jõudmisel seada paika prioriteedid. Uurida selleks sobida võivate andmebaaside võimalusi ning hinnapakumisi. Viia osakonna töökorralduses läbi vajalikud muudatused, määrata kindlaks täpsed tööülesanded ning vajadusel korraldada andmebaasi kasutamise koolitus.

- **Töötajate töökeskkonna parandamine**

Suunata kõik jõupingutused vahendite hankimiseks EHR ruumide ja sisustuse asendamiseks kaasaja nõuetele vastava töökeskkonnaga. Viia töökeskkond järkjärgult vastavusse Eesti Vabariigi vastavate õigusaktide nõuetele.

- **Tegevus Eesti Pimedate Raamatukogu arendamisel**

Prioriteedid:

- ◆ Konsulteerida EPR raamatute valimisel helikandjatele kandmiseks, soovitav kaasata selleks ka EPR nõukogu;
- ◆ Otsida koos EPR töötajatega võimalusi ja rahalisi vahendeid vanade heliraamatute restaureerimiseks ning CD-plaatidele kandmiseks;
- ◆ Aidata kaasa helikandjatel ja punktkirjas teavikute valmistamise seadmete kaasajastamisele, mis võimaldaks minna üle heliteavikute nõuetekohase kvaliteediga salvestamisele CD plaatidele ning tagada punktkirjas teavikute valmistamise nüüdisaegsel tasemel;
- ◆ Julgustada EPR töötajaid osalema IFLA nägemispuuetega inimestele mõeldud sektsiooni töös;
- ◆ Püüda parandada suhteid EPR ja teiste nägemispuuetega inimeste organisatsioonide vahel;
- ◆ Leida koostöös teiste asjasse puutuvate organisatsioonidega võimalus suurendada punktkirjas õpikute valmistamist EPR-s;
- ◆ Arutada EPR organisatsioonilise staatuse tulevikuperspektiive.

31.märts 2006

Vaiko Sepper
Hoiuraamatukogu direktor

EESTI PIMEDATE RAAMATUKOGU 2005. AASTA ARUANNE

I ORGANISATSIOON JA JUHTIMINE

Eesti Pimedate Raamatukogu põhiülesanne on valmistada, koguda, säilitada ning laenutada nägemispuudega inimestele heli- ja punktkirjas teavikuid.

Aastal 1994 loodi tollase Eesti Pimedate Ühingu helistuudiost sihtasutus, mis tegevusvaldkondade liitmise tulemusel arendati Sihtasutuseks Eesti Pimedate Raamatukogu. Alates 2001. aastast anti Sotsiaalministeeriumi vastutusalas olnud sihtasutus Kultuuriministeeriumi vastutusalasse.

Nägemispuudega inimeste poolt loodud ja nende eestvedamisel arendatud sihtasutus ei suutnud projektipõhiselt rahastatuna raamatukoguteeninduse üldise arenguga kaasas käia. Vajadus raamatukogu stabiilsemalt rahastada ning tagada pimedatele ja vaegnägijatele teavikute parem kättesaadavus tingis Eesti Pimedate Raamatukogu üleviimise riigieelarvest finantseerimisele.

Vastavalt kultuuriministri 11. novembri 2003. a. määrusele nr. 18, millega muudeti Eesti Hoiuraamatukogu põhimäärust, hakkas Eesti Hoiuraamatukogu filiaalina alates 1. jaanuarist 2004 tööle Eesti Pimedate Raamatukogu.

Eesti Hoiuraamatukogu rendib Eesti Pimedate Raamatukogule ruume Põhja-Eesti Pimedate Ühingu kuuluvas hoones Tondi 8a, 11313 Tallinn.

Vastavalt Pimedate Raamatukogu 29. märtsil 2004.aastal kinnitatud põhimäärusele juhib raamatukogu tegevust direktor.

Raamatukogu tegevust nõustab nõukogu, millesse kuuluvad esindajad Kultuuriministeeriumist, Haridus- ja Teadusministeeriumist, Sotsiaalministeeriumist, Rahvusraamatukogust, Hoiuraamatukogust, Lääne Maakonna Keskraamatukogust, Pimedate Liidust ja Pimedate Raamatukogust.

Nõukogu pidas 2005. aastal ühe koosoleku. Sellel arutati raamatukogu 2004. aasta töö tulemusi, 2005. aasta tegevust jaanuarist maini ja lugejauuringu esmaseid tulemusi. Nõukogu liikmed tegid ettepanekuid raamatukogu töö täiustamiseks ning osalesid puuteraamatute näituse avamisel.

II KOGUD

Aasta 2005 lõpul oli laenutuses:

- heliraamatuid 3315 eksemplari;
- punktkirjas raamatuid 872 eksemplari;
- tavakirjas raamatuid 330 eksemplari;
- ajakirju 47 aastakomplekti.

Aastal 2005 on valmistatud:

- eestikeelseid heliraamatuid 43 nimetust, 546 originaaltundi, kokku 3227 kuulamistundi;
- venekeelseid heliraamatuid 7 nimetust, 101 originaaltundi, kokku 507 kuulamistundi;
- heliajalehti ja -ajakirju 309 originaaltundi, kokku 23 137 kassetil, 14 471 komplekti;
- punktkirjas trükiseid (v.a. õpikud) 42 nimetust, 11543 punktkirjalehekülge originaalteksti, kokku 25151 punktkirjalehekülge;
- punktkirjas õpikuid 1 nimetus, 358 punktkirjalehekülge originaalteksti, kokku 716 punktkirjalehekülge;
- nägemispuudega inimeste elu kajastavat heliajakirja "Epüfon" 9 numbrit.

Igast eestikeelsest heliraamatust on üldjuhul valmistatud 5-6 ja venekeelsest heliraamatust 5, igast heliajalehest ja -ajakirjast kuni 160 ning igast punktkirjas raamatust 2 ja ajakirjast kuni 6 eksemplari.

Teavikute arvestuse pidamiseks ja laenutamiseks on kasutusel raamatukogundustarkvara Kirjasto 3000. Raamatukogu on sõlminud internetipõhise tarkvara Urram kasutuslepingu. Alates teisest poolaastast on uued teavikud sisestatud mõlema tarkvara andmebaasidesse.

Raamatukogus heliraamatutena salvestatavate ja punktkirjas trükitavate raamatute valiku põhimõtted:

- jälgitakse, et raamatud vastaksid võimalikult erinevale maitsele ja huvitaksid võimalikult paljusid lugejaid;
- arvestatakse lugejate konkreetsete soovidega;
- arvestatakse koolides (ka kõrgkoolides) soovitatava ilukirjandusega;
- arvestatakse temaatilise kirjanduse mitmekülge valiku pakkumisega;
- edastatakse nägemispuudega inimesi käsitlevat kirjandust;
- edastatakse kaasaegset väärtkirjandust, mille üle otsustatakse ajakirjanduses ilmunud retsensioonide järgi.

Raamatute kättesaadavuse probleemi on aidanud lahendada see, et Hoiuraamatukogu on laenutanud Pimedate Raamatukogule oma kogudes olevaid raamatuid vajalikuks ajaks ja arvestanud oma ostudel võimalusel ka Pimedate Raamatukogu soove.

Kogusid on täiendatud lisaks enda valmistatud teavikutele ka heliraamatute ostmise ja vahetamise teel. Heliraamatuid on ostetud MTÜ-lt Pimedate Infoühing Helikiri, Audioraamat OÜ-lt, AS-lt Kirjastus Elmatar, Ismart OÜ-lt ja kauplustest. Venekeelseid heliraamatuid on vahetatud Leedu Pimedate Raamatukoguga. Põhja-Eesti Pimedate Ühing on raamatukogule üle andnud vabatahtlike esitajate salvestatud, Pimedate Infoühing Helikiri projektide alusel valmistatud ning AS Kirjastus Elmatar enda valmistatud heliraamatuid.

III TEAVIKUTE LAENUTAMINE

Kasutuseeskirjas on sätestatud, et raamatukogu teenindab helikandjatel, punktkirjas ja elektrooniliste teavikute laenutamisel nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega inimesi ning nägemispuudega inimeste tegevust, rehabiliteerimist ja õpetamist käsitlevate tavakirjas teavikute laenutamisel kõiki soovijaid. Kui lugeja on nägemispuudega või mõne muu tavakirjas teksti lugemist takistava puudega, annab ta allkirjastatud kinnituse lugejakaardile.

Niisuguse määratluse koostamisel on püütud ületada seadustevahelisi vastuolusid, järgida autoriõiguse seaduse § 19 lõikes 9 sätestatud ning seda, et teavikuid laenutatakse just neile inimestele, kellele need on valmistatud.

Kogudes olevaid teavikuid laenutati vahetult raamatukogust, posti ja raamatukogudevahelise laenutuse teel.

Aastal 2005 oli :

- heli- ja punktkirjas raamatute laenajaid 119, kusjuures aasta jooksul lisandus 32 laenajat;
  - heliajalehtede ja -ajakirjade posti teel laenajaid 220;
  - posti teel teenindatavaid üksiklugejaid 35;
  - posti teel teenindatavaid raamatukogusid, asutusi ja organisatsioone 15;
  - laenutusi 5020;
- sh heliajalehtede ja -ajakirjade laenutusi posti teel 527;
laenutusi raamatukogudevahelise laenutuse teel 341.

Alates oktoobrist lisas raamatukogu senistele lahtiolekuaegadele teisipäevast neljapäevani täiendava aja esmaspäeval.

Raamatute laenutuste arv vahetult raamatukogust on võrreldes 2004. aastaga suurenenud üle kahe korra. Pidevalt on suurenenud ka maakondades elavate Pimedate Raamatukogust teavikuid posti teel laenavate lugejate arv.

Mitme maakonna keskraamatukogud on tellinud nägemispuudega inimeste teenindamiseks Pimedate Raamatukogust teavikuid raamatukogudevahelise laenutuse teel. Seda on teinud ka linna- ja maaraamatukogud ning hooldekodud.

Raamatukogu on võõrandanud omavalmistatud või Pimedate Infoühingult "Helikiri" ostetud teavikuid Tartu Linna Keskraamatukogule ja Pärnu Keskraamatukogule, kes korraldavad nende laenutamist vastavalt Osäühingu Epitar raamatukogu ja Lääne-Eesti Pimedate Ühingu raamatukogu kaudu.

Ülevaate saamiseks raamatukogu teenuste kasutajatest ja nende vajadustest viis raamatukogu 2005. aastal läbi lugejauuringu. Selle ankeedis selgitati välja kuulamiseadmete olukord ning soovid raamatukogu edasise töö korraldamiseks. Lugejauuringu tulemusel lisandus 19 heliajakirjanduse ja 2 elektrooniliste ajalehtede kasutajat.

IV HELIKANDJATEL TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Raamatukogus valmistati heliraamatuid, heliajalehti ja heliajakirju. Heliraamatute valmistamise mahu suurendamine tingis uute teksti esitajate otsimise vajaduse. 2005. aastal on katsetatud 5 näitleja lugemist.

Kuna CD-mängijad ei jäta meelde kohta, kus heliraamatu kuulamine katkestatakse, teeb see nägemispuudega inimestele kuulamise ebamugavaks. Raamatukogu on välja töötanud niisuguse mp3 formaadis salvestamise süsteemi, mis annaks kuulajatele võimalikult suure mugavuse. On valmistatud ja arhiveeritud CD-dele mp3 formaadis venekeelseid heliraamatuid ning heliajakirja "Epüfon" ja infolehte "Kuukiir". Restaureeriti ja salvestati CD-dele heliraamat, mille originaaltekst oli salvestatud helilintidele aastal 1974.

Evitatud on CD-del heliraamatute valmistamist ja CD-dele salvestatu kassetidele paljundamist võimaldav riist- ning tarkvara.

V PUNKTKIRJAS TEAVIKUTE VALMISTAMINE

Punktkirjas teavikute valmistamisel on peaaegu 10 aastat olnud prioriteetne suund õpikute valmistamine. Viimastel aastatel on punktkirjas õpikuid Tartu Emajõe Koolile valmistatud vähem kui varem. Aastal 2005 valmistati vaid 1 punktkirjas õpik. Kooli tellimuse vähenemise põhjused on suure osa vajalike punktkirjas õpikute olemasolu, soov neid koolis valmistada, samuti koolipoolsed rahastamisprobleemid. Seetõttu oli raamatukogus valmistatud punktkirjas teavikutest suurem osakaal ilu- ja muulaadsel kirjandusel. Kasvanud on õpilastele soovitusliku kirjanduse valmistamine.

Probleem on punktkirjas raamatute kasutajate väike arv, punktkirja vähene õpetamine ning pimedate vähene huvi selle kirja vastu.

Punktkirjas teavikute köitmiseks osteti uus köitmiseseade ja reljeefpiltide valmistamiseks paisupaberil reljeefpiltide valmistamise seade.

VI JUURDEPÄÄS ELEKTROONILISELE TEABELE

Kõnesüntesaatori abil arvutit kasutavatel nägemispuudega inimestel on interneti kasutamine tavapärasest keerukam - ekraanilugeja ei loe pilte ega graafilist kujundust ning üleminekul ühelt lingilt teisele loeb kõik ekraanil olevad linkide pealkirjad.

Osteti ekraanilugeja Jaws litsents, mis võimaldab raamatukogu kõigil nägemispuudega töötajatel kasutada oma töös kõnesüntesaatorit. See võimaldab juhtida ka helisalvestus- ja -paljundustöid. Raamatukogu on olnud probleemide tõstataja ja osalt ka lahendaja järgmistes valdkondades:

- juurdepääs kodulehtedele ja üldkasutatavatele andmebaasidele;
- juurdepääs ajalehtedele ja raamatutele;
- juurdepääs nägemispuudega inimestele loodud andmebaasidele ja teisendatud õppematerjalidele.

Et aidata kaasa vastavalt Euroopa Liidu direktiivile ravimipakendite infolehtede nägemispuudega inimestele kättesaadavaks tegemisele on testitud ravimifirmade kodulehti ning tehtud ettepanekuid nende muutmiseks kõnesüntesaatori abil paremini kuulatavateks.

Nägemispuudega arvutikasutajatele on levitatud kõnesüntesaatoriga kuulamiseks ja suurendusprogrammiga lugemiseks "Eesti Päevalehe", "SL Õhtulehe" ja "Postimehe" numbrite elektroonilisi versioone. Aasta algul kasutas teenust 19 ja lõpul 28 nägemispuudega inimest.

Kuna ajalehtede elektroonilised versioonid säilivad toimetuste linkidel vaid ühe päeva ja edastamine kasutajatele ei toimu automaatselt, on laupäevadel ja puhkuse ajal lehenumbreid vahele jäänud. Seepärast on vajalik luua vastava tarkvaraga süsteem, mis võimaldaks laiendada ka edastatavate ajalehtede ja ajakirjade hulka.

Nägemispuudega arvutikasutajad on hakanud endale raamatuid skaneerima. Raamatukogu on alustanud eeltöid elektrooniliste tekstide säilitamise ja levitamise süsteemi loomiseks.

Sõlmitud on andmesideleping Eesti Hariduse ja Teaduse Andmesidevõrguga EENet. Ajalehtede ja ajakirjade Interneti arhiivide põhjal on koostatud ning raamatukogu kodulehel avaldatud lingikogu viidetega nägemispuudega inimeste tegevust käsitlevatele artiklitele, mis sisaldas aasta lõpuks üle 560 lingi. Kodulehele on paigutatud ka raamatukogu kohta avaldatud kirjutised.

VII TEGEVUSE TUTVUSTAMINE

Raamatukogu märkis 4. jaanuaril, punktkirja looja Louis Braille' sünniaastapäeval. Teist korda rahvusvahelist punktkirjapäeva ja korraldas 20. oktoobril ettelugemispäeva märkiva lugejate konverentsi. Konverentsil oli üle 70 osaleja.

Tehtavat on tutvustatud ajakirjas "Raamatukogu", ajalehtedes "SL Õhtuleht" ja "Videvik", STV uudistesaares, Vikerraadios, Raadios Elmar, Pereraadios, Raadios Marta ning Põhja-Eesti Pimedate Ühingu infolehes "Kuukiir". Raamatukogu koostas lugejate konverentsi ettekannete põhjal Pimedate Liidu infolehe "Valguse Kaja" erinumbri ja saatis selle ka kõigile Eesti rahvaraamatukogudele.

Raamatukogu on tutvustatud seda külastanud Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia raamatukogunduse ja Tallinna Ülikooli sotsiaaltöö üliõpilastele, töölähetustel Võru Keskraamatukogus ja Tartu Emajõe Koolis ning heliraamatute esitlusel Tallinna Kirjanike Majas. Aidati kaasa puuteraamatute näituse korraldamisele Viljandi Linnaraamatukogus. Edaspidi on vajalik raamatukogu tegevust tutvustada enam neile nägemispuudega inimestele, kes ei kuulu pimedate ühingutesse, samuti rahvaraamatukogude töötajatele ja omavalitsuste sotsiaaltöötajatele.

VIII KAADER

Aastal 2005 töötas raamatukogus 9 täistööajaga töötajat. Neist 3 on nägemispuudega, 1 nägemispuude ja füüsilise puudega ning 1 füüsilise puudega. Ametis on 2 raamatukogundusliku kõrgharidusega infotöötajat, samuti helikandjatel ning punktkirjas teavikute valmistajad. Töövõtulepingute alusel töötavad heliraamatute, -ajalehtede ja -ajakirjade tekstide esitajad (peamiselt näitlejad ja diktorid), köitja, heliajalehtede ümbrike vormistaja ning ruumide koristaja.

Direktor osales 2005. aastal dokumendihalduse ja infotöötajad tarkvara Urram kasutamise koolitusel. Direktor on Hoiuraamatukogu nõukogu liige.

Aastail 2004-2005 Pimedate Raamatukogus puuetega inimeste töölerakendamisel tehtu eest tunnustasid Eesti Puuetega Inimeste Koda, Sotsiaalministeerium ja Eesti Tööandjate Keskliit Hoiuraamatukogu puuetega inimeste sõbraliku tööandja märgiga.

IX FINANTS- JA MAJANDUSTEGEVUS

Eesti Pimedate Raamatukogu finants- ja majandustegevus on kajastatud Eesti Hoiuraamatukogu 2005. aasta aruande 5-ndas alajaotuses.

X VISIOON

Aastal 2006:

- pikendada lahtiolekuaega ja hoida raamatukogu suvel lugejatele avatuna;
- valmistada heli- ja punktkirjas teavikuid 2005. aasta tasemel;
- tellida vanade ja väärtuslike heliraamatute restaureerimist ning salvestamist CD-dele;
- sisestada teavikute andmed tarkvarasse URRAM;
- täiendada raamatukogu kodulehte ja uurida selle kasutajasõbralikkust nägemispuudega inimeste vajadustest lähtudes;
- tutvustada raamatukogu tööd ajakirjanduses ja korraldada koos Lääne-Eesti Pimedate Ühingu, selle Pärnu osakonna ning Pärnu Keskraamatukoguga ettelugemispäeva tähistav lugejate konverents Pärnus;
- ehitada 2. korrusele laoruum ja lõpetada keldrikorruse ruumide kasutamine.

Priit Kasepalu
Eesti Pimedate Raamatukogu direktor